

T4496
A.2905

Georges Courteline.

Kommisfari herra.

„Wanemuife“ näitelawa wäljaanne.

„Wanemuise“ näitelawa wäljaanne.

Kommislarì herra.

Ühejärguline pilt eluif.

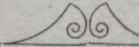
Georges Courteline.

oooooooooooooooooooo

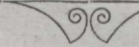
Tõlkinud A. Simm.

Trükitud „Postimehe“ trükikojas, Tartus.

Tõlke tarwitamise õigust wõib „Wanemuise“
selfi käest 2 rubla eest iga korra jaoks saada.

Ofalifed.

Kommisar.

Floche.

Brelac.

Üks meesterahwas.

Üks naesterahwas.

Agendib : Lagrenalle.

Garrigon.

Punez.

ENSU TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

35239

Näitelawa kujutab politsei-kommissari kantseleituba, paremal pool aken, pahemal pool uks, mis wäiksesse ruumi wiib, kus küttematerjali talwe-tagawara hoitakse. Tagaseinas tiiv-uks, weidi pahemal pool eemal kōetud famin.

Kommissar, üks meesterahwas.

Kommissar (kirjutuselaua juures istudes). Ärge käige minule ometi enam pääle, pagana pihta, mul ei ole mitte üksi Teiega tegemist.

Meesterahwas. Siis andke mulle ometi luba sõjariista kanda!

Kommissar. Ei!

Meesterahwas. Mis Teil jelle wastu wõib olla?

Kommissar. Minul on jelle wastu nüüpalju, — et ma jeda ei taha.

Meesterahwas. See ümbrus on päris tardedaw, teda teewad kallalekippujad hädaohhtlüks, kes öö läbi ümber nuusiwad ja möödaminejaid kinni wõtawad, et neid paljaks riisuda. Päälegi olen mina ühes trükikojas trükiparandaja, jee on amet, mis mind sunnib hilja koju minema.

Kommissar. Siis walige enesele teine amet!

Meesterahwas. Väga häa meelega, muretsege mulle mõni amet!

Kommisjar. Ma arvan, Teie tahate naljahetmiist omale lubada. Teie ei ole siin mitte mõnes kohakuulamise kontoris.

Meesterahwas. Ja kui minule täna öösi kallale tungitakse — mis siis?

Kommisjar. Siis tulete Teie homme süia ja seletate mulle jeda.

Meesterahwas. Ja siis?

Kommisjar. Siis, aga aimult siis — annan mina Teile luba väljas käies revolvrilt kanda.

Meesterahwas. Väga armulikult, ma pean enne enesele kallale pippuda lastma, võib olla ehk ennaist ära tappa lastma, enne kui Teie mulle luba annate enesekaitseks sõjariista kanda.

Kommisjar. Ja muidugi.

Meesterahwas. Suurepäraline!

Kommisjar. Müüd on küllalt. Mina olen valitsuse käjul siin, kelle teenistuses mul annu on olla. Minu kohus nõuab minu käest seaduste täitmist ja mitte, nagu Teie näite arvama, Teie tarkuse harutamist. Kui Teie meie ametikohtadega mitte rahul ei ole, siis kaotage nad ära.

Meesterahwas. Kui see minu teha oleks!...

Kommisjar. Kuidas? Mis? Veel üks niisugune sõna ja ma lasen Teid kinni panna. Kas on niisugust ilmaparandajat enne nähtud, kes oma revolutsioonilisi mõtteid kuni politseikommisjari kantseleisse kannab? Teie õnn, et ma häa mees olen... (Meesterahwas tahab kõnelda.) Müüd on mul aga jellest iju otjas!

Ma ütlen Teile, küllalt, waadate, et Teile wälja saate ja jalamaid, ehk ma näitan Teile, et minuga mitte hää ei ole maid jagada! Minge, minge!... (Mees terahwas läheb ruttu ja kohkunult ära.)

Kommisar (üksi). O, jeda anarhisti pean ma juba meeles!

Kommisar, üks agent.

Kommisar (läheb laua juurde tagasi, seab ennast sellesesefamasse olekusse, nagu waatuse algusel. Paberite hunnikust, kus hommitused aruanded on, tutvustab ta ennast, filma üle lastes, asjadega, mis tema otsustamise alla käiwad. Lõpuks karsitu liigutus. Ta kõlistab, üks agent astub sisse).

Kommisar. Ma palun herra Penez minu juurde ilmuda. (Agent läheb ära ja peaaegu selsamal ajal ilmub tutsutaw isik.)

Penez (50 aastane mees, waene, kartlik, on oma kehwa ülikonda niipalju kui võimalik kohendanud. Kergitab oma linasest riidest mütsi, mis tema pääd katab, ja läheneb, alandlikka teretusesõnu pomisedes).

Kommisar. Tere. Kas Teile teate, herra Penez, et Teile omas ametis nagu siga jegate! Kui nõndawiisi edasi läheb, siis olen mina sunnitud direktorilt nõudma, et tema Teid koha päält lahti laseks ehk kuhugi mujale saadaks. Sada korda, herra Penez, jada korda olen ma Teid käskinud aktiivid nõnda forraldada, et minu töö lihtsamaks ja mõtlemine selgemaks lähets ja et ma ühe pilguga oma laua ja oma ülesanded üle wõiksin waadata. Aga asjata! Ma oleksin wõinud Teile sellefama tagajärjega „Mu isamaa“

„Naera-Jaani“ wiisi pääl ette laulda. Waadate ometi forð posti (haarab mõne paberi kätte): Ühe teenija kaebtus oma isandate wastu liiategemise pärast; mis mul sellega tegemist? Sinna ei ole midagi parata, ära! Ja see: Ühe erainimeje kaebtus woorimehe pääle, kes temaga kui räbalaaga ümber on käinud — see on alles sõber — mis see mulle forda läheb? Ära! Ja see jodi. Üks kurt wärawawaht ja jalkfond inimesi, kes kaebawad, et nad kaks tundi wärawa taga wihma käes on seisnud: Mingu majaperemehe juurde! Wõi arwab ta, et mina temale wärawat lahti tegema lähen? Ära! (Wõtab weel ühe paberi.) Ja see kõbgitüdrut, kes kahetja päewa eest palka nõuab — see on ringkonna kohtu asi! Ära! Ja see kah, see jälle! Tõepoolest, herra Punez, Teie olete kas armastuje wõrkudes ehk ma olen Teie poolt liiga palju oodanud. Sellest on mul aga hinu otjas — waitige! Ma tean, et ma hää mees olen, aga ma ei lasje ennast mitte narrida! Pange jeda tähele, see on wiimane õpetus, mis ma Teile annan, lubage, et ma Teile hääd päewa soowin, herra Punez!

Punez (alandlikult naeratades). Mina olen jündimise poolest hispanlane, minu nimi üteldakse Bugnäs. (Kumardab maani ja läheb ära.)

Kommisjar, pärast üks agent, siis üks naesterahwas.

Kommisjar (töötab, siis tõlistab ta jälle. Ilmub endine agent). Järgmine! (Agent ära.)

Kommisjar (üles tõustes). Kaminäs ei ole ju tuld — Siberi külm sees. (Läheb pahemale

poole söekambri juurde, võtab kühvli, täidab selle sütega ja viskab need kaminasse. Selsamal filmapiigul astub üks naesterahwas sisse.)

Naesterahwas. Kommisfari herra?

Kommisar (kühvel käes). See ma olen.

Naesterahwas. Ma tulen kaebtust tõstma...

Kommisar (väga kindlalt). Oma mehe pääle!

Naesterahwas. Ja.

Kommisar. Teie näete, et ma õieti ära arvanud olen; aga armuline proua, mina ei või midagi Teie kasuks teha. Rahetsen väga, et ma Teile jeda ütleva pean, aga see on minu kohus. (Läheb laua poole.)

Naesterahwas. Kommisfari herra! (Sahab istuda.)

Kommisar (ei istu mitte). Armuline proua, Teie waew on asjata. Teie wiidate paljast oma aega ja raiskate minu oma. Tähelepanemise väärt — see arvamine on kolmel neljandikul naeste hulgast, et politseikommisar katki rebitud abielu paikaja on! Armuline proua, kodukolde väiksed nägelemised ei käi mitte politseikommissari alla; wälja arvatud abielurikkumised in flagranti, kus kommissar ainult kokkumagamise puhul abielupaari korteris eumast jekka jegada võib ja tohib. Kas Teie mehega niisugune juhtumine on olund?

Naesterahwas. Kommisfari herra!

Kommisar. Mitte ühte üleaurust jõna! Ma palun: ja ehk ei.

Naesterahwas. Aga...

Kommisar. Kui ja, siis andke profurörile kaebtus sisse, kes mulle asja kohta juhatused kätte jaadab, kui ei, siis on Teie jamm otstarbeta ja Teie võite minna.

Naesterahwas. Minu mees ei peta mind mitte —

Kommisar. Aga mis siis? Pefjab ta Teid? Sel korral laste asjalugu tunnistajate poolt tõeks teha, kaewate abielulahutamise kohtusse ja kohtunikud mõistavad protsessi Teie kasuks. Ma kordan Teile, et naesjed päris hullud on kommiskfari juurde jooksmata ja teda igale poole jekka kiskuma. Tont võtku! Olge mõistlik! Kuid ma igas majas, kus kiskeldakse, wähe mees tahaksin olla, siis peaks kuul kunnskümmend päewa ja päewal nelikümmend taseha tundi olema.

Naesterahwas. O, kommiskfari herra, jellest ei ole juttugi, minu mees pefjab mind niifama wähe, nagu ta mind petabgi.

Kommisar. Ei pefja? Siis wean ma fihla, et ta hull on.

Naesterahwas. Jah, kahjuks.

Kommisar (naeratades). Teie peate tunnistama, et mina jeda nagu mees olen, nagu jee, kes asju tunneb, millest ta räägib.

Naesterahwas. Kuidas Teie wõijite ära arwata?

Kommisar. Mina olen nende asjadega harjunud. Teie lugu tunnen ma, armas proua, A-st kuni D-ni ja niijuguseid külalisi, nagu Teie, käib mul ligi kümme tükki päewas. Kas tahate nõuu? Hääd nõuu? (Naesterahwas nitutab pääga

ja istub.) Minge rahulifu jüdamega kodu ja pange supp teema. Teie mees ei ole mitte hullem kui mina!

Naesterahwas. Talle peaks hullusärt selga ajama!

Kommisjar. Ei ole tarwis!

Naesterahwas. Dn!

Kommisjar. Ei ole! Kas Teie mees purjutab?

Naesterahwas. Mitte põrmugi.

Kommisjar. Dn Teil teada, et tal joetõbi ehk päiksepiste on olnud?

Naesterahwas. Mitte ainugi!

Kommisjar. Kas ta on joomahaigete, langetõbiste ehk nõdrameelsete jugufonnast?

Naesterahwas. Seda ei arwa ma mitte.

Kommisjar. Sää! siis on.

Naesterahwas. Mis siis? Kas see on mõni põhjus, kui tema jugufonnas ühtegi nõdrameelset ei ole, et neid sellepärast ka minu jugufonnas ühtegi olla ei wõi?

Kommisjar. Lubage!

Naesterahwas. Tema ei joo küll mitte jugugi, mis aga ei tafista, et tal muudu millesgi loomulikkude inimestega jarnadust ei ole, et ta kõnesid kõneleb, millest mitte täppigi aru ei saa, ja tegusid teeb, millest aru ega otja ei ole.

Kommisjar. Mis kõnesid, mis tegusid?

Naesterahwas. Mis kõnesid? Ja need uneta ööd, mis ma iellega mööda jaadan, et teda iseenejega kõnelema kuulen! Nende järele Teie ei küsi! Et tähele panen, kuidas ta, jumal

teab, mis wälja uuristab, jumal teab, keda ähwardab ja tundide kaupa pääd murrab; nendest filmapiltudest kõnelemata, kus ta särgi wäel sängist wälja kargab, rewolwer käes ja karjub: „Ma kõmmutan igauhe maha, kes minu naist puutub!“ Kas see on loomulik? Ja kas seda wõib kaua aega kannatada?

Kommisar. Ta on armukade!

Naesterahwas. Armukade?

Kommisar. Ja.

Naesterahwas. Seda on terge ütelda. Ma tahaksin teada, kas see armukadedus on, kui ta ennast sagedasti kaks kuni kolm tundi luku taha kinni paneb, et seltskondlise korra wastu waljult mürada, ja huluda, et igal inimesel hämblik laes, lutikas woodis ja rott kontrabasfis on.

Kommisar. Tema tõendab, et kontrabasfis rottisid on?

Naesterahwas. Ja, siis näeb ta igal pool nõdrameelseid, kommiskari herra, ja selle juures ei tee ta ühtegi sammu ilma mõirgamata: üks, kaks, üks, kaks — seletades, et ta oma kopsu harjutab, nõnda et ta terwes linnajaos naeru alla on sattunud ja poisid hõisates tema pääle jahti peawad.

Kommisar. Teie liialdate!

Naesterahwas. Mitte jüguigi.

Kommisar (õlasid kehitates). Aga mis Teie mõtlete ometi? Kui see kõik tõsi oleks, siis oleksiwad agendid teada awaliku rahu rikumise pärast ammuugi kinni wõtnud.

Naesterahwas. Agendid teevad ainult taffist üle astujate voorimeestega tegemist. (Sõu-
seb üles.)

Kommisar. Meie agendid on tublid pois-
id, kes oma ametikohtusid toredasti täidavad.
Kui Teie sellepärast olete tulnud, et nende kohta
oma libedat nalja heita, siis olete Teie aadressi
poolest efsinud. Mina olen küll hää mees, et
ma Teie halpi loba päält kuuln, aga ärge
uskuge, et ma ka Teie häbematuji jallima hak-
kan! Et Teie mehe juurde tagasi pöörda, kas
Teie kindlasti joomite, et ta hull oleks? Hää
küll, ma olen nõuus, ta on hull, mis siis? . . .

Naesterahwas. Mis siis?

Kommisar. Ja muidugi, mis on siis
minul temaga tegemist?

Naesterahwas. Mina arvan. . .

Kommisar. Sää! efsite Teie rängasti!
Kas mina nõdrameesfete arst olen, kas mina teda
terwets teha wõin? Ei! Sää! on! Tarwis
on ometi ford mõistlikult rääkima hakata ja asju
õiges walgujes waadelda. (Naesterahwas teeb
liigutuse.) Armas inimene, Teie mehe aji, kui
ta nõnda on, nagu Teie ütlete, ei käi mitte
kommisjari, waid terwishoin seltsi wõimukonda.
Selle järele ei pea Teie oma hirmuga mitte
minu juurde tulema, waid sinna minema. Mina
wõin Teile ainult ütelda: kui mitte mõnda oota-
mata juhtumist ei tule, siis lükatakse Teie palwe
tagasi.

Naesterahwas. Mispäraast?

Kommisar. Seda võivad ainult naesterahvad küsida; mispärašt? sešt et terwishoiu feltš mitte see ei ole, mis rumal rahwas arwab ja et abinõuud, mis temal käepärašt, kaugel, wäga kaugel on tafakaalust nende kohustega, mis temal arvataffe olema ja mille all ta fokku langeb.

Naesterahwas. Ah!

Kommisar. Tahate armujid? (Naesterahwas istub.)

Kommisar. Saate ka. Terwishoiu jeltši toetufekš on järgmised summad: 1. Sišjetulekud jellekš otštarbekš määratud kapitalidešt, kingitus- tešt jne., ütleme aastas kolm ja pool miljoni, kui neid rohkesti on; mitte ühte soid üle jelle. 2. Mõned wäikšed protšendid teatrite, pallide ja flubide sišjetulekutešt, ühtekokku, wõib olla, neli ja pool miljoni. 3. Päräs mafu üks miljon ehk jelle ümber. 4. Sišjetulek furnuaedade rentimijest, hošpitalidešt, üleüldse kakškümmend miljoni, mis mitte palju ei tähenda; wiimaks igaaastane summa linna poolt, umbes kakškümmend miljoni, mis midagi ei tähenda; üleüldse kõik kokku nelikümmend ühekša miljoni.

Naesterahwas. ... mis mitte jelle waewa wäärt ei ole, et nendešt kõnelda.

Kommisar (tumardades). Teie wõtate mul sõna juušt ära.

Naesterahwas (üles tõustes). Mina ütlen Teile, kommissari herra, ainult: ešiotja on minu mees ükši minule hädaohtlik, aga see jilma-

pilt ei ole mitte enam kaugel, kus ta kõigile hädasohtlik saab olema. . .

Kommisar (väga viisakalt). Riipea kui see filmapilt tulnud on, armuline proua, saame meie valmis olema, jenifaua aga ei või mina iga kahtluse pärast hullumajadele ette tõtata, sest et need asutused mitte ainult haigeid täis ei ole, vaid nende pääle ka vastuvõtmise palvetega tormi jookstakse, ja üht meest eestkostmise alla panna, kelle pääaju pehmuist nähtavasti ainult te r.a naese mõttefujutusest tuleb otstida. Teie peate ometi tunnistama, et mina parema tahtmisega terwet hommikupoolt selle pääle ära rajata ei või, et ühte ja sedasama asja mäletseda, kuni hinu täis saab, ilma et lootust oleks arusaamist leida! Sellepärast jaate Teie aru, et mina selle asja efsialgul lõpetatuks loen. (Tõuseb üles.)

Naesterahwas. See tähendab, kommisjari herra?

Kommisar. See tähendab, et Teie ilujat, väga huvitawat juttu ajate, aga õnnetul kombel riisub kohusetäitmine minult selle nõidusliku lõbu. (Seda ukse poole saates.) Armuline proua, ma loodan Teid jälle näha, soovitage oma mehele bromi, liitumist ja külma weega pesemist! Mul on ann Teile hääd päewa soovida!

Kommisar, Breloc.

(Selsamal filmapilgul, kui naesterahwas ära läheb, on hääl näiteseihte taga kuulda.) Kommisjari herra!

Kommisar. Mis Teie soovite?

Hääl. Paar sõna kõnelda?

Kommisar. Minult paar!

Hääl. Ma tarvitan ainult ühe minuti.

Kommisar. Mitte rohkem?

Hääl. Baewalt!

Kommisar. Kui nõnda... (Astub kõr-
wale, läwe pääl tuleb **Breloc** nähtawale, wõtab
kübara pääst ja tuleb ettepoole.)

Kommisar. Seletage.

Breloc. Kommisjari herra, jee on väga
lihtne. Ma tulen Teile ühte uuri ära andma,
mis ma täna õvi St. Michel bulwari ja Mon-
sieur le prince uulitsa nurga päält leidsin.

Kommisar. Uur?

Breloc. Uur.

Kommisar. Näidate siia!

Breloc. Siin ta on. (Wõtab oma taskust
uuri ja annab kommisjari kätte, kes seda kaua
waatleb.)

Kommisar (uuri kaua silmitsedes). Lõe-
poolest uur!

Breloc. Kahtlemata.

Kommisar. Ma tänan. (Läheb ühe laua
juurde, tõmbab laeka lahti ja paneb uuri sinna sisse.)

Breloc. Kas ma tohin nüüd ära minna?

Kommisar (teda käeliigutusega tagasi hoides).

Wael mitte.

Breloc. Mul on wähe aega.

Kommisar. Wäga kahju.

Breloc. Wind oodatakse.

Kommisjar (kuivalt). Küll Teid juba oodatakse.

Breloc (wähe imestades). Ah?

Kommisjar. Ja.

Breloc. Aga. . .

Kommisjar. Mitte mingijugust aga. Ega Teie ometi ei arwa, et mina jesse uuri Teie käest wastu wõtan, ilma et Teie mulle jeketaksite, kuidawiiši Teie jesse uuri saite.

Breloc. Mul oli praegu auu Teile jeketada, et ma tema täna böfi St. Michel bulwari ja Monsieur le prince nullitja nurga päält leidšin.

Kommisjar. Ja, wäga hää, aga kust?

Breloc. Kust? Maast.

Kommisjar. Kõnnitee päält?

Breloc. Kõnnitee päält.

Kommisjar (kahtlustades). See on aga imelik — kõnnitee ei ole niidu mitte jee koht, kuhu uurišid pandakse.

Breloc. Ma pean Teile tähendama. . .

Kommisjar. Ma keelan Teile iga tähenduse tegemise ära. Ma arwan, et ma oma ametikohtušid tunnen. Nivaldage oma nimi.

Breloc (käršitus hääles). Minu nimi on Johann Eustachius Breloc, olen Pontoisēs 29. detsembril 1861 Peter Timoleon Alfons Johann Jakob Alfred Oskar Breloc'i ja tema abikaaja Cölestine Moucherolle pojana sündinud.

Kommisjar. Kus Teie elate?

Breloc. Petrelle nullitšas 47, 1. forral.

Kommisar (kui ta selle üles on tähendanud).
Millest Teie elate?

Breloc (kes pahaseks saab). Mul on 25.000 franki, mõisa Tourraines, jahipidamise koht Beauces, 9 koera, 3 kassi, üks hobune, 11 kodu-
jänest ja 1 merešiga.

Kommisar. Nähtub. Kuid hilja oli, kui Teie selle uuri leidsite?

Breloc. Kell 3 hommiku.

Kommisar (pikkawalt). Mitte hiljem?

Breloc. Ei.

Kommisar. Teie näite ijeäralist elu elama.

Breloc. Mina elan nõnda, nagu mulle meelt mööda on.

Kommisar. Võib olla, aga minul on õigus küsida, mis pagan Teil kell 3 hommiku St. Michel bulvari ja Monsieur le prince uulitsa nurgal tegemist oli, kui Teie ometi ennast Petrelle uulitsas 47 ütlete elama.

Breloc. Kuidas, mina ütlen...?

Kommisar. Ja, Teie ütlete jeda ometi.

Breloc. Ma ütlen jeda jellepärast, et jee nõnda on.

Kommisar. See tuleb Teil tõeks teha. Selle wahel sees tehke mulle jeda löbu, kui ma paluda tohin, ja wastake wiisakalt küsimuste pääle, mida minu kohus on Teile ette panna. Mina küsin Teilt, mis otõõite Teie nii haruldajel tumnil linnajaos, kus Teie mitte ei ela?

Breloc (piinlikult). Mina tuln oma armu-
teje juurest.

Kommisar. Kes on Teie armukene?

Breloc. Üks abielus naene.

Kommisar. Kellega ta abielus on?

Breloc. Ühe apteekriga.

Kommisar. Kimega?

Breloc. See ei ole Teie asi.

Kommisar. Teie ei tea nähtavasti, kellega Teie kõnelete?

Breloc. Ma arvan ometi.

Kommisar. Mis Teie siis mõtlete, noor inimene? Teie saate varsti teises toonis wilitama! Teie kõnelete keelt, nagu jeda mulle weel ei ole juhtunud — hoopis teist laadi, kui Teie nagu näitab, mis mulle pagana kahtlane paistab!

Breloc. Mis?

Kommisar. Ja muidugi. Teie peate juba furd minu ees olnud olema. Kas Teie olete juba karistust kandnud?

Breloc (äritatult). Mis Teile meelde tuleb?

Kommisar. (üles karates). Teie lähete häbemataks!

Breloc. Ja Teie lolliks.

Kommisar. Wõtke see sõna tagasi!

Breloc. Teie narrite mind! Kas mina mõne kelmi nagu olen? (Kommisar jookseb ukse juurde, awab selle ja mõlemad hüüawad ühel ajal.)

Breloc. Nüüd on küllalt, Teie wenitate oma üleküulamisega minu aega! Kas jeda on enne kuulnud: mina leian uuri, pööran oma tee päält kõrvale, et jeda Teie kätte ära anda ja see on nüüd see tänu! See on mulle üsna

paras! See saab mind lahkusetõbest parandama ja püüdmisest mõistliku inimese viisi talitada.

Kommisjar. Dots, ja pois, ma tahan sind õpetada mulle tarvilist auupakkumist üles näitama! Niijuguue hulgas! Ma tunnen Teid! Teie ütlete emast Petrelle uulitsas elama? Teie ütlete oma nime Breloc olema? Seda võin ma uskuda ehk uskumata jätta! Noh — meie jaame ju näha!

Kommisjar (agendile). Võtke see inimene finni ja viige ta ära.

Breloc. No see on aga liig!

Agent. Edasi, edasi, fonqi ilma vastu rääkimata!

Breloc. (keda peaaegu wägisi ära wiidakse). Noh, kui ma veel peatjin mõne leidma, mõne uuri! (Kaob ära.)

Kommisjar, pärast herra Floche ja kaks agenti.

Kommisjar. Breloc, Breloc, kust mina tean, kas selle inimese nimi Breloc on? Wiimaks võiks ju minu nimi ka Breloc olla; kui inimesi lihtsalt uskuda tahetaks, siis on nende kõikide nimi Breloc. (Atna alla astudes.) Põrgu viisi tõmbab siin. (Mäitelawa taga müra, usk ristaks lahki ja herra Floche astub sisse, kahe agendi wahel rabeledes.)

Floche. Kommisjari juurde, kus on komisjar, mina tahan komisjariga rääkida!

Kommisjar (agentidele). Mis on?

Floche. Kas Teie olete komisjar?

Kommisar. Ilma määrata, kui ma paluda tohin! Teie kõnelete siis, kui ma küsin. Kuidas asi on?

Lagrenaille. See herra kogus Dunferque ja Haubourg Boisjommère uulitsa nurgal rahvast kokku, jelle läbi et ta wabariigi kohta jõumõjõnu hüüdis. Kui inimesi iga mika ja kandi päält kokku oli woolanud, kiirustasime meie oma sammusid, minu ametivend ja mina, ja nõudsimme jelle herra käest, et tema uulitsa hääga wabaks teeks ja läbikäimist mitte enam ei takistaks. Tema pani ninakalt vastu, siis wõtsime meie tema käe alt sinni ja tõime siia.

Kommisar. Kas ta määrates?

Lagrenaille. Ei, kommissjari herra!

Kommisar. Kas ta Teid teotas?

Lagrenaille. Mitte sugugi.

Floche. Mul ei olnud ühtegi põhjust wiisakate agentide vastu wiisakujeta olla; ja mis seadustest üleastumisesse puutub, siis auustan ma ametikohtasid selleks liiga palju, et nende käskujid tähelepanemata jätta.

Kommisar. See on seijukoht, mida Teie waremini oleksite pidanud walima.

Floche. Kunas, näitujeks?

Kommisar. Kui agendid nõudsiwad, et Teie ära lähetsite.

Floche (ettewaatlikult, aga pikkawalt). Ah mis!

Kommisar (wäga waljult). Ah mis?—

Floche. Mina ütlen, ah mis? Ah mis! tohib igaüks ütelda.

Kommisar. Mis aga ütsgi ei tohi, jee on, nagu Teie tegite, avalikult meelevaldust toime panna ja mäsjulhi kõnejid pidada.

Floche (põlgavalt). Wabariit on mulle läila.

Kommisar. See ei wabanda jeda katset mitte, teda ka teistele läilaks teha.

Floche. Seda ka weel? (Naerab.)

Kommisar. (imestuses). Mis? Seda ka weel?

Floche. Mina ütlen, jeda ka weel, kas jee Teid haawab?

Kommisar. Ja muidugi, jee haawab mind. Et Teie minule nõnda wastate, siis tõmbame meie kohe teised keeled pääle. (Algentidele.) Hää küll! (Algendid ära. Waheaeg. Sammaсте wahelt.) Seda ka weel. . . (Olafid kehitatedes, wõtab ühe lehe paberit, kastab sule tindipotti ja tahab kirjutama hakata.) Kuidas Teie nimi on?

Floche. Floche!

Kommisar. S-ga ehk ilma s-ta?

Floche. Ilma s-ta.

Kommisar. Teie eesnimi?

Floche. Johann Eduard!

Kommisar. Elukoht?

Floche. Handrette militis 129.

Kommisar. Teie amet?

Floche. Mul ei ole ühtegi ametit, mul on wäike kapital, mis minu kasuks tööd teeb.

Kommisar. Kas Teil mõni annumärk on?

Floche. Kellel? Minul? Ei!

Kommisar. So? Aga jee? (Äitab laia punase paela pääle Floche nõõbiaugus.)

Floche. D, see on paljalt lihtne märk. (Naerab.) Et oma nõrka mälu aidata! Teised inimesed teevad omale taskurätiku sisse sõlme — aga mis see aitab, kui nohu ei ole! Mina pistan paela nõobiaugu sisse!

Kommisjar. Hüwa, aga see pael wõib Teid kuueks kuuks wangi jaata. Wõtte ta ära!

Floche (wõtab paela ära).

Kommisjar. (istub). Kui wana?

Floche (istub). Kas Teie wõite omale ühte luuletajat ette kujutada, kes ühes toas kurbmängu kirjutab, kus flaweri pääl hommikust õhtuni tooniredelit mängitakse (Kommisjar imestab.) Kas pole tõsi, ei! Noh, minu mälu on selle luuletaja jarnane; see on pääaju wiga, mille tegewus liiga muusikalik on.

Kommisjar. Teie tahate mind jegi ajada. Hoidke oma ülespuhutud kõned omale ja wastake minu küsimuste pääle. Kui wana Teie olete?

Floche. D, ma olin 25 aastat wana.

Kommisjar. Mis Teie ütlete?

Floche. Kakskümmend wiis aastat.

Kommisjar. Kuidas? Teie olete kakskümmend wiis aastat wana? Kakskümmend wiis aastat?

Floche. Jah.

Kommisjar (diendades). Teie olite kakskümmend wiis aastat wana.

Floche. Sellepäraft jäin ma ka nii wanaks.

Kommisjar. Iseäralit mõttekäik.

Floche. Iseäralik? See on loogilik nagu matemaatiline tõendus, selge kui tuu ja lihtne

nagu lapse hing. Mina olin fakstümmend wiis aastat wana — päris tõesti — oma kahetümne- viiendal sünnipäewal ütlesin ma enesele: ilus wanadus, jääme selle juurde, ma jäin selle juurde ja jään Teie lubaga kuni surmani selle juurde. (Wahaeeg.)

Kommisjar. Üks filmapilt. Ma arwan, et Teie mind mitte pilgata ei taha.

Floche. Ma ei leia ka midagi minu sõnades, mis Teile selle tõendamiseks põhjust annaks.

Kommisjar. Ei, tõepoolest mitte, aga. . .

Floche. Ma olen jeda ettefäännet oodanud, tema oletas ähwardaw niisugusel ajal, kus mõistus raskele sammul läbi uulitjate jalutab, pää allpool ja jalad ülewalpool. Nõnda jõutakse aegamööda sinna, et õige ja wale wahel enam wahet ei tehta, et siis walet õigeks, warju walgujeks, päikest tuuks ja mõistust hullujeks pidada. Nõnda juhtus ka, et minu naene nõdrameelsusest täidetud õhuwooluga kokku puutumise läbi hulluks läks ja mind hullumajasse jaata lootis. (Naerab.)

Kommisjar (imestust järele tehes). Kas see on võimalik? See lutikas oli siis temal süngis?

Floche. Ja rott kontrabasiss.

Kommisjar (õrwale). Küüd ma tean, kellega mul tegemist on. (Nõwasti.) Olge hääd.

Floche. Juhtumine selle õnnetuga, mis umbes niisamati ka suure hulga juures on, pidi loomulikult waimu poolest käiesti kindla mõtetarga meeletterawust ja analüserimise loogikat äratama. Ma tahtsin ka jeda huvitawat juhtumist põhjalikult uurida ja tema põhjuste ning

mõjude poolest läbi katkuda, ma olen jellepärast ühe töö kirjutanud, millele ma „waimlik wärwipimedus“ päälkirjaks panin.

Kommisar. Herra!

Floche. O, see on suure filosoofilise tähtsusega töö.

Kommisar. Rahtlemata, aga. . .

Floche. Minu jügawate tähelepanefute wili.

Kommisar. Oh mu Zumal. . .

Floche. Ja ma olen nõnda waba, et Teie jämedates joontes tema siju ette seletada, kommiskari herra. (Sätab jutu pooleli.) Teie wabandate. (Tõuseb üles ja läheb tagaseina äärde.)

Kommisar (natute rahutult kõrwale). Kuidas see inimene mulle wastumeelt on! Bagana pihta, ta paneb ufje luffu! (Sormab sinnapoole, aga Floche on juba ettepoole tulnud.)

Floche. Ma teen nii nagu oleksin ma fodus.

Kommisar. Seda ma näen, Teie ei peaks aga parem mitte nõndarwiisi tegema; kus on mu wõti?

Floche. Teie wõti?

Kommisar. Ja, minu wõti.

Floche. Mis wõti?

Kommisar. Selle ufje wõti jäält.

Floche. Ja mis edasi?

Kommisar. Andke ta sija!

Floche (wäga pehmelt). Ei.

Kommisar. Ei?

Floche. Ei.

Kommisar. Mispäraft?

Floche. Sejt et ma teda parema meelega omas taskus pean. Teil ei ole sellest mingi-
juguft kaju, et see üks lahti oleks, aga minul
on sellest palju kaju, et ma tean ta finni olema.
Mina pean Teid kui ametlikku iikit jumaliku
jaladuse jisse pühitsema, olgu! Aga jeda ukse
hoolde jätta, mis kuulmata lahti ja finni käib,
et iga nudishimuliku poiji kõrwad, kes juhtumise
kaudu mööda jookseb, jeda jaladust ära kuulda
wõikšiwad, see on koguni teine asi, minu herra!
Nõdrameelsuse õht, mis igalpoolmeie ümber heljub,
sigineb ühtesoodu. Ta jünnib efsiarwamistest
looduse wahel, kes käseb, jainimeste wahel, kes tema
käskujid mitte ei täida, ja kuristikust ühe oja tar-
kade sihtide ja teise oja wastuseismise wahel.

Kommisar (argpükki häälega, kes wette
hüppab). Kui Teie mulle mitte kofe minu wõtit
ei anna, siis hüüan ma appi; löön ukse maha
ja lajen Teid kui worstiofja finni jiduda ja
wahituppa wiia. Kas saite aru?

Floche. Saan aru. (Wõtab taskust rewolwri
ja seab otfa kommissari poole.) Kui Teie weel ühe
jõna kõnelete, ennaft liigutate, üheks silmapilguks
järele jätate minu silmade walget wahtimast,
siis lajen mina Teie nina pihta kuus panku,
mis Teid lõhki lööb kui karumarja. Kas nii-
juguft jaburit on enne nähtud?!

Kommisar. Ah! Ma palun...

Floche. Wait, ehk Teil jaab hale ots
olema! Mina olen häa mees, aga jaburit ei
wõi ma mitte jallida.

Kommisar (hääleta). Ma mõistan.

Floche (hullustuse hooš). Jabur on minu vihawaenlane, teda ma põlgan, temale mašjan ma fätte, ühe jaburi nägu mõjub juba, et mind meeletuks teha. Ja kui mul keegi käes oleks, siis ei teaks ma mitte, mis ma teeksin.

Kommisar (förwale). See on hullustuse tuju, nüüd olen ma toredasti kimbus. (Mõlemad mehed waatawad üksteisele silmi. On näha, et kommissar oma elu eest kahte kopikutgi ei annaks. Kui ta oma wiimast hingepalwet peab, hakkab Floche förwasti naerma.)

Floche. Kas teate, et Teie kommissjariks ometi wähe arg olete?

Kommisar. Mina?

Floche. Teie pelgajite küll tublisti.

Kommisar. Ma finnitau Teile. . .

Floche. Ärge nüüd julget mängige, Teie warišete ju weel praegu nagu wärika sült. Teie ei saanud jüguigi aru, et ma nalja tegin. Kas ma olen jeda nägu, kellel kurjad mõtted on?

Kommisar. Ei, muidugi mitte, aga. . .

Floche. Mis aga?

Kommisar. Newolwer, õnnetus wõib ruttu juhtuda.

Floche. Teie räägite lapsejuttu, sõjariišt on ainult wilumata inimese käes kardetaw, mina aga lasen kahetümne wiie šammu päält äšša faardi šeešt wälja ehk piibul warre tagašt ära, enne kui Teie kolm lugeda saate.

Kommisfar (elawat huwitust näidates). Kas tõesti?

Floche. Ja muudugi, jelle kohta peate kohe ise otjuft andma..

Kommisfar. Kuidas? Mis? Mis Teie tahate teha?

Floche. Teie jaate kohe näha. Ärge liigutage emmast! (Astub mõne sammuga tagasi ja sihib kommissjari pääle.)

Kommisfar. Ei, ei mitte!

Floche. Ärge liigutage emmast, pagana pihta! Ma ütlen Teile ometi, et jelle juures midagi karta ei ole; kuul lähed Teil pahemast kõrvaft lähedalt mööda, Teie kuulete, kuidas ta wilistab. See on väga lõbus, jellepärast pange tähele! Üks, kaks!

Kommisfar (hüppeid tehes). Ma ei taha mitte.

Floche. Vollpää, junkfietarw weel waja, revolver oleks lahti läinud ja mina oleksin Teile kuuli kehase fihutanud. (Wihafelt.) Müüd peate Teie tunnistama, et jeltskond hästi teeks, kui ta niisugused olewused, nagu Teie, tervishoiu politsej poolt ära koristada lajeks. Näete (tepi seeft mööda wälja tõmmates), ma ei tea tõesti mitte, mis mind feelab Teid kui mardikat jenta külgi uaelutamast.

Kommisfar. Müllalt! (Laua taga põgene-des.) Müllalt, taewa nimel! See on ju hirmus! Enne revolver, siis möök. Teie ees ei wõi ühte jilmapiikugi oma elu pärast julge olla.

Floche (mööda ära wisates). Narr!

Kommisar. Ei jugugi mitte!

Floche. Lambapäa, famel, eesel!

Kommisar. Ma wannun, et Teie efsite. Teil on minu omaduste kohta wale arwamine.

Floche. Teie olete põline narr, flasfilit tüüpus, kes oma enese tarkust kuulutab ja wälja pakub. Aga idiot, kõik Teie juures lõhnab ja annab tunnistust waimlisejt langemisejt Teie kõnewiiji weidrujejt (raputab teda kui ploompipuud) kui Teie näo piirita totrujeni!

Kommisar. Liiga lahke.

Floche (lauale lähenedes). Ja mis tähendawad need paberiwirnad? Reed ei ole mitte panku püsirohku wäärt.

Kommisar. Siisgi, siisgi.

Floche. Ei, see on ka Teie fustunud mõistuse efsimine. (Rabab protokollid ja paberid totku ja pillab nad ümberkeeru laiali.)

Kommisar. Täewa pärast!

Floche (kirjakasti ees). Ja neil fastidel ei ole üleüldse mingijugust otstarbet.

Kommisar. Lubage!

Floche. Mõttefujutus, kõik mõttefujutus. (Tõmbab fastid laegastest wälja ja keerutab ringi, nõnda et attide kimbud lendawad.)

Kommisar. Noh, ma tänan.

Floche (kamminas tuld märgates). Ja see?

Kommisar. Mis see?

Floche (kamina pääle näidates). See?

Kommisar. See on tuli!

Kommisar. (käsa taewa poole tõstes). Tuli. (Hullumeelselt naerma hakates.) Tuli — jaanuari kuul.

Kommisar. Ja mis edasi?

Floche (ettepoole). Küll see on loll! Noh, küllalt. (Pääd raputades, nimetisförmel otsette pannes). Kott kontrabassis ja lutifas sängis. Kas see on võimalik, kas Teie ei saa aru, kui Teie mitte hullumaja elanik ei ole, et inimesel juwel soe ja talvel külm peab olema! Kustutage see tuli ära!

Kommisar. Ei.

Floche (kästija toonil, kes nalja ei mõista). Teie ei kustuta seda mitte ära?

Kommisar. (kindlalt). Ja. (Tõuseb üles, läheb aegamööda kamina juurde; waheaeg.)

Floche. Noh, kas saab warsti?

Kommisar. (teeb rutemini, kamina pääl seisab weekarawinn. Ta kaldab selle seeft wee tulle).

Floche. Loodus käseb edasi, et inimene talvel enmast fopsupõletiku, tiisikuse, rinnaaha-põletiku ja jooksjä läbi furnale walmis peab hoidma, sellepärast tehke aken lahti!

Kommisar. Ei.

Floche (ähwardades). Teie ei tee siis mitte lahti?

Kommisar. Ja. (Bootsel lühikeste sammudega akna juurde.)

Floche. Matuke rutemini! Ja?

Kommisar (kõrge meeleheitlikult akna lahti).

Floche. Viimaks nõuab loodus, et inimel talvel jalad ära külmanud oleksivad; tõnnake oma saapad maha!

Kommisar. Ah, ei. Ma tänan.

Floche (revolvrit tõstes). Teie ei taha mitte?

Kommisar. Ja, ja. (Tõmbab saapad maha. Floche näoliigutused.)

Floche (wisstab saapad aknast välja. Söekambrit märgates). Mis see on?

Kommisar. Söekammer.

Floche. Hüwa, minge sisse.

Kommisar. Mis Teie ütlete?

Floche. Mina ütlen, Teie peate jüna sisse minema.

Kommisar. Aga...

Floche. Teie ei taha mitte, jaat...

Kommisar. Ma teen ju kõik. (Läheb söekambrisse. Ukse pääl viivitab ta, siis võtab Floche teda kraet pidi finni ja tõukab teda pimedasse ruumi ning paneb ukse riivi, tuleb ettepoole, pistab mõõga kepi sisse, enne ühe akti tüliga pühkides, puhastab kuue käiksega oma tsilindri ära ja paneb päha, enne veel nipsu lastes tolmukibemekest päält ära ajades. Siis liigutab ta oma käsa automaatselt, hüüab 1, 2, 1, 2, keerab ukse lukust lahti, jätab agendid jumalaga ja läheb ära.)

Kaks agenti, Kommisar.

(Waheäeg. Siis avab üks agent ukse, waatab ümber ja hüüab:) Lagrenaille, Lagrenaille!

Lagrenaille (sisse formates). Mis on, mis wiga?

1. agent. Kus siis kommisjari herra on?

Lagrenaille. Mul ei ole sellest aimugi.

1. agent. No see on alles lugu.

Lagrenaille (leiab kommisjari tübara). Siin on tema tübar.

1. agent (näeb tema palitut). Siin tema naht.

Lagrenaille. Tema vihmavari! (Wahaeeg.)

1. agent (lonti lastud kätega). Ja, taewa nimel. . . (Mõlemad tormavad akna juurde ja waatawad wälja, pahemale ja paremale poole.)

Lagrenaille. Midagi ei ole näha!

1. agent. Küll ma ehmatasin! (Kommisjari hääl.)

Hääl. Lagrenaille, Lagrenaille!

Lagrenaille. Kuuled ja, keegi hüüab mind.

Hääl. Garrigon!

Garrigon. Mind tah. . .

Hääl. Appi!

Lagrenaille. See on kommisjari herra.

Garrigon. Jumala pärast! Ta on söe-
fambriis. (Seeb selle lahti.)

Kommisjar (tuleb wälja, must kui forstna-
pühkija). Kinni wõtta! Kinni wõtta! Rööbrid,
käerauad, ahelad jia! Appi! Terwe linn on
hädaohus!

(Eesrile.)

Hind 20 kop.